
 પ્રવચન-૩, વચનામૃત-૨૬ થી ૩૦

વચનામૃત, ૨૬મો બોલ છે. ૨૫મો (પૂરો) થયો. આ પહેલાં જે આમ કહ્યું ને ? કે 'હામો લોએ સવ્વ ત્રિકાળવર્તી અરિહંતાણં.' પાઠ તો અત્યારે એટલો છે કે 'હામો અરિહંતાણં.' પણ છેલ્લો પાઠ એવો છે કે 'હામો લોએ સવ્વ સાહુણં' (એમ) આવે છે ને ? એ ('સવ્વ') બધાં પદને લાગુ પડે છે અને એ ઉપરાંત એક ધવલમાં (શાસ્ત્રમાં) એ વાત છે કે, 'હામો લોએ સવ્વ ત્રિકાળવર્તી અરિહંતાણં' એવો પાઠ છે. 'હામો લોએ સવ્વ ત્રિકાળવર્તી અરિહંતાણં' ભૂતકાળના, ભવિષ્યના અને વર્તમાન અરિહંતોને નમસ્કાર ! એમ 'હામો લોએ સવ્વ ત્રિકાળવર્તી સિદ્ધાણં' - જે સિદ્ધ થયાં, થાય છે અને થશે એને પણ નમસ્કાર અત્યારથી કરું છું. એમ 'હામો લોએ સવ્વ આયીરિયાણં' 'હામો લોએ સવ્વ ત્રિકાળવર્તી આયરિયાણં' - તેમ આચાર્ય... આમ તો આત્મામાં પાંચ પદ ભરેલ છે, ઝીણી વાત છે. આત્મામાં પાંચ પદ સ્વરૂપ ભર્યું છે. એને અહીં નમસ્કાર સમ્યક્દષ્ટિ કરે છે કે, ત્રણકાળમાં વર્તતાં જે સર્વ આચાર્ય ને ઉપાધ્યાય અને અત્યારે જે જીવ નરકમાં પણ હોય કોઈ (તો તેને હું નમસ્કાર કરું છું).

જેમ તીર્થંકર શ્રેણિક રાજા અત્યારે પહેલી નરકમાં છે. આવતી ચોવીશીમાં પહેલાં તીર્થંકર થવાનાં છે. એ પણ અત્યારે નમસ્કાર કરવા ત્રિકાળવર્તી નમસ્કારમાં આવી જાય છે. આહા...હા...હા...! ત્રણે કાળમાં બિરાજતાં પંચ પરમેષ્ઠી, ભૂતકાળ - વર્તમાન ને ભવિષ્ય - ત્રણકાળમાં વર્તતાં સર્વ પંચ પરમેષ્ઠીઓને નમસ્કાર કરીને વચનામૃતની શરૂઆત કરીએ છીએ. એમ આ ૨૬મો બોલ આવ્યો (છે). આહા...હા...હા...!

'અંદર આત્મદેવ બિરાજે છે...' આકરું પડે જગતને ! (કેમકે) અભ્યાસ ન મળે. દુનિયાના અભ્યાસ આડે આ વાત જ એક કોર પડી રહી ! સંસારમાં રખડવાના ભાવ - મિથ્યાત્વ અને શુભાશુભ ભાવ, એ તો ચાર ગતિમાં રખડવાના ભાવ છે.

અહીંયા કહે છે કે 'અંદર આત્મદેવ બિરાજે છે....' બધાંમાં હો...! આહા...હા...હા...! અંતર આત્મ દિવ્ય શક્તિ, જેની દિવ્ય નામ પ્રધાન શક્તિ પંચ પરમેષ્ઠીની થવા લાયક છે, તેવી શક્તિ આ આત્મા(માં) અંતરમાં બિરાજમાન છે. આહા...હા...! '....તેની સંભાળ કર.' આહા...હા...હા...!

ભગવાન આત્મા અંતર(માં) બિરાજે છે. આ દેહ, વાણી, મન, પૈસો, લક્ષ્મી, આબરુ,

કીર્તિ - જડ એ તો ધૂળ છે - પર (છે). અંદર પુણ્ય ને પાપના ભાવ થાય એ પણ પર ને વિકાર ને સંસારનું કારણ ને સંસાર છે. એનાથી ભિન્ન અંદર બિરાજે પર આત્મા - એ આત્મદેવ છે ! (એમ) કહે છે. આ...હા...હા...! માપ કરતાં કેમ આવડે ? કદી કરતો નથી અને કરવાની દરકાર કરી નથી. (માટે કહે છે, હવે) ‘...તેની સંભાળ કર.’ બધાંની સંભાળ કરવા તું તત્પર થઈ રહ્યો છો પણ આ ભગવાન અંતર(માં) બિરાજે છે તેની સંભાળ કર. એની સામું તો જો એકવાર ! કે, અંદર કોણ છે ? આહા...હા...!

બાહ્યની વ્યવસ્થા કરવા (આડે) નવરો નહિ. આખો દિ’ એ વ્યવસ્થા - આ ધૂળની ને વ્યવસ્થાનીને પૈસાની ને બાયડીની ને છોકરાની ને કુટુંબની (પાછળ) એકલું પાપ (કરે છે). ધર્મ તો નહિ પણ પુણ્ય પણ નહિ !! પુણ્ય તો ક્યારે થાય ? કે જ્યારે ચાર-ચાર કલાક, ત્રણ-ચાર કલાક સત્સમાગમ કરે, વાંચન કરે, શ્રવણ કરે તો ભલે ધર્મ ન થાય પણ એને પુણ્ય થાય. પણ અહીં તો કહે છે કે એ પુણ્યથી પણ પાર અંદર આત્મા બિરાજમાન છે. આ...હા...હા...! ‘...તેની સંભાળ કર.’ એની સંભાળ કર (એમ કહે છે). આહા...હા...!

હું એક આનંદમૂર્તિ પ્રભુ છું ! એની રુચિ અને દષ્ટિ અનંત કાળમાં એક સેકન્ડ માત્ર કરી નથી. એની તો સંભાળ કર. ‘હવે અંતરમાં જા,...’ અંદર ઊંડાણમાં - ભગવાન પાતાળમાં પરમાત્મા બિરાજે છે. આહા...હા...હા...! વર્તમાન પર્યાય, શુભાશુભ ભાવ એની પાછળ અંતરાત્મા ભગવાન બિરાજે છે. ત્યાં જા. છે ? ‘...અંતરમાં જા.’ આવું (કરવાની) ક્યાં નવરાશ હતી ?

ભક્તિ, પૂજા, વ્રત, તપ આદિ બધાં ભાવ (એ) શુભભાવ છે. એ કોઈ ધર્મ નથી. આવે... ધર્મી જીવને પણ એ ભાવ આવે ખરાં, છતાં તેને હેય જાણી અંદર ચિદાનંદ ભગવાનની સંભાળ રાખે છે એ. ધર્મી જીવ એને કહીએ કે અંતરમાં ચૈતન્ય ભગવાન બિરાજમાન (છે) તેને સંભાળી ને અંતરમાં જાય છે. આ...હા...હા...!

(માટે અહીંયા કહે છે) ‘...અંતરમાં જા, ને તૃપ્ત થા.’ બહારમાં પ્રભુ તને ક્યાંય તૃપ્તિ નહિ મળે પ્રભુ. આહા...હા...! અંદર શુભ ને અશુભના વિકલ્પના રાગની પાછળ ચૈતન્યદેવ દિવ્યશક્તિનો (ધારક) ભગવાન બિરાજે છે. આહા...! જેને પરમાત્મસ્વરૂપ પણ કહે છે. એ પરમાત્મા - અંદર બિરાજે છે સ્વભાવ શક્તિ. પરમાત્મા પોતે સિંહ સમાન (છે). (એવું) પરમાત્માનું બળ અંદર ભર્યું છે. એની સંભાળ કર. પ્રભુ ! અને તૃપ્ત થા. ત્યાં તને શાંતિ મળશે, ત્યાં તૃપ્તિ થશે. અહીં બહારમાં તને પાંચ-પચીસ લાખ, કરોડ - બે કરોડ - પાંચ કરોડ મળે તો તૃપ્તિ નહિ થાય. ભિખારાવેડા તારા નહિ જાય. માગણ થઈ ગયો છે માગણ...! આ લાવ... આ લાવ... આ લાવ... આ લાવ... આ લાવ... આ લાવ...

કહ્યું હતું ને એક ફેરી ? (વાંચનમાં) ભાવનગર દરબાર આવ્યાં હતાં. કરોડની ઉપજ છે એની એક વર્ષની. પેદાશ છે. અમારી જોડે જ છે - સોનગઢની જોડે (છે). વ્યાખ્યાનમાં આવ્યાં હતાં ત્યારે કહ્યું હતું ‘દરબાર ! મહિને જે લાખ ને બે લાખ માગે એ નાનો માગણ

છે, કરોડ માગે એ મોટો માગણ, ભિખારી છે.' અહીં તો (અમારે) એની પાસેથી કાંઈ લેવું-દેવું ન મળે, (એ) રાજ થાય તો કાંઈ પૈસો આપી (જાય). અહીં તો કાંઈ છે નહિ. આહા...! દરબાર પોતે સાંભળવા આવ્યાં હતાં. (એમણે કહ્યું) 'સારી વાત, મહારાજ !' મેં કહ્યું 'બાપા ! આ ધૂળ છે તારી ! આ રાજની એક વર્ષની કરોડની પેદાશ એ ધૂળ છે ! અંદરમાં ભગવાન બિરાજે છે એને ન જોતાં માગણ (થઈ ને બહારમાં ભીખ માંગે છે). માગણ... માગણ સમજે ? ભિખારીને માગણ કહે છે ને ! એ માગે... માગે. ભિખારી આ લાવ... આ લાવ... આ લાવ... આ લાવ... આ લાવ... અહીં કહે છે કે ભાઈ ! એ માગણપણું છોડી દે ! અને (અંદર આત્મામાં) તૃપ્ત થા. અંદરમાં તૃપ્તિ થાય એવી ચીજ પડી છે, પ્રભુ ! ઉપરનાં શરીરને તું ન જો ! સ્ત્રીના, પુરુષનાં નપુંસકના, તિર્યચના, ઢોરના, સિંહ નાગના શરીરને ન જો ! એનો આત્મા અંદર જુએ તો એ ચૈતન્યદેવ બિરાજમાન છે. આહા...હા...!

(માટે કહે છે કે) '...અંતરમાં જા, ને તૃપ્ત થા.' ત્યાં તને તૃપ્તિ થશે. અંતરમાં જા, ત્યાં તને તૃપ્તિ થશે, એમ કહે છે. આહા...હા...! 'લક્ષ્મીચંદભાઈ'! બહારમાં - ધૂળમાં ક્યાંય તૃપ્તિ નહિ થાય. કરોડ-કરોડની પેદાશ મહિનાની હશે તો પણ ભિખારાવેડા (કરે)... વધારે કરું... વધારે કરું... વધારે કરું... માગણની પેટે ભિખારી (થઈને ફરે છે). શાસ્ત્રમાં તેને 'વરાંકા' કહ્યા છે. શાસ્ત્રમાં વરાંકા એટલે ભિખારી કહ્યા છે. સિદ્ધાંતમાં પાઠ છે આ. 'વરાંકા' શબ્દ આવે છે - 'વરાંકા' ! આહા...હા...!

અહીં કહે છે, પ્રભુ ! તું અંતરમાં જો તો ખરો એકવાર ! 'અનંતગુણસ્વરૂપ આત્માને જો,....' અનંતગુણ સ્વરૂપ આત્મા છે અંદર. આ...હા...હા...! એક ગુણરૂપ નહિ, રાગરૂપ નહિ, અનંતા... અનંતા ગુણસ્વરૂપ (છે). એકવાર કહ્યું હતું - આકાશના (જેટલા) પ્રદેશ છે એથી અનંત ગુણા ગુણ એક જીવમાં છે. જગતને બેસવું કઠણ પડે જગતને. (કેમકે કોઈ દિ) સાંભળ્યું નથી. જીવની સંખ્યા અનંત છે. એના કરતાં આ પરમાણુની સંખ્યા અનંતગુણી છે. આ (આંગળી) એક ચીજ નથી, આ તો અનંત પરમાણુનું દળ છે. કટકા કરતાં... કરતાં... છેલ્લો પરમાણુ રહે તેને જિનેશ્વરદેવ પરમાણુ કહે છે. એ અનંત પરમાણુનો આ પિંડ છે. તો આત્માની સંખ્યા કરતાં પરમાણુની સંખ્યા અનંતગુણી છે. આહા...હા...! એથી અનંતગુણી ત્રણ કાળના સમય છે. એક સેકંડમાં અસંખ્ય સમય જાય. એવા ત્રણકાળના સમય, પરમાણુની સંખ્યા કરતાં અનંતગુણ છે. એથી અનંતગુણ આકાશના પ્રદેશ છે. આ ચૌદ બ્રહ્માંડ છે. જેટલામાં જીવ, જડ ને છ દ્રવ્ય રહે છે તેને લોક કહે છે. લોક(ની) બહાર ખાલી ભાગ (છે). ખાલી...ખાલી... ક્યાંય જેનો અંત નથી, એવું દશે દિશામાં આકાશ (રહ્યું છે). અનંત...અનંત...અનંત...અનંત...અનંત...અનંત... આકાશ. એમાં એક પરમાણુને મૂકે (અને એ) જેટલા ભાગને (રોકે તેને) પ્રદેશ કહે (છે). એ આકાશના જે પ્રદેશ છે તેનાથી અનંતગુણા ગુણ એક જીવમાં છે. આહા...હા...હા...! છે ?

‘અનંતગુણ સ્વરૂપ આત્માને જો,....’ આ..હા..હા...! નવરાશ ક્યાં પણ ? કુરસદ ક્યાં ? આહા...! વીંટાઈ ગયેલો છે - પુણ્ય ને પાપમાં વીંટાઈ ગયેલો છે. અંદરથી ભગવાન ભિન્ન છે એની એકવાર સંભાળ કર ! ‘...તેની સંભાળ કર. વીતરાગી આનંદથી ભરેલા સ્વભાવમાં કીડા કર,....’ આ..હા..હા...! શું કહ્યું એ ?

અંદર વીતરાગી આનંદ પડ્યો છે. અનાદિ અનંત વીતરાગી આનંદની મૂર્તિ જ પ્રભુ છે. એની વર્તમાન દશામાં બધાં ગોટા છે. પુણ્ય ને પાપ ને સંસાર ને નરક ને નિગોદ (ના ગોટા છે). વસ્તુ છે એ તો વીતરાગી આનંદથી ભરેલો સ્વભાવ છે. આહા...! એમાં કીડા કર - એમાં રમત કર, એ મોજ માણ એમાં જઈને. બીજે ક્યાંય મોજ છે નહિ. આ..હા..હા..હા...!

જુઓ ! આ બેન બોલેલાં છે અનુભવથી. અતીન્દ્રિય આનંદના અનુભવમાંથી (બોલેલાં છે). બાળ બ્રહ્મચારી ૬૪ દીકરીયું છે. મોટી લાખોપતિની દીકરીયું છે. કેટલીક Graduate થયેલી છે. એમાં બેન આ બોલેલાં, (એ) લખેલું, એમાં આ બહાર આવી ગયું. આહા...! પણ બોલ્યાં છે અંતરના અનુભવના નાદથી !! નાદ અંદર આવ્યો છે, સાંભળ્યો છે દીકરીઓએ, તેને લખી લીધો.

‘વીતરાગી આનંદથી ભરેલો....’ શું કહ્યું ? વીતરાગી આનંદથી ભરેલો સ્વભાવ છે. રાગ ને પુણ્ય-પાપથી ભરેલો સ્વભાવ નથી. પુણ્ય અને પાપ તો કૃત્રિમ નવા ભાવ વિકાર - ઝેર ઉત્પન્ન કરે છે. પુણ્ય અને પાપના ભાવ એ તો ઝેર છે. પહેલાં આવી ગયું છે. (બોલ-૧૯) શુભભાવ તે કાળો નાગ છે, ઝેર છે. પહેલાં આવી ગયું હતું. આહા..હા...! કેમ બેસે આ વાત ? આત્મા અંદર કોણ છે ? એની ખબરુ ન મળે કાંઈ.

અહીં કહે છે, ‘વીતરાગી આનંદથી ભરેલા સ્વભાવમાં કીડા કર,....’ સાર છે, સાર - એકલો આ તો !! ‘...તે આનંદરૂપ સરોવરમાં....’ આનંદરૂપ સરોવર છે અંદર, પ્રભુ ! ત્યાં નજર કર અને ત્યાં ‘...કેલી કર - તેમાં રમણ કર.’ આનું નામ સમ્યગ્દર્શન અને સમ્યક્જ્ઞાન છે. આહા...! ધર્મની પહેલી સીઢી આનું નામ છે. વાતુ કરે કાંઈ વડા થાય એવું નથી ! (આપણે) અમથું નથી કહેવાતું કે, ‘વાતે વડા થાય નહિ’ ! એ વડા (બનાવવાની) ચીજ જોઈએ - લોટ, ઘી-તેલ કે એવી (કોઈ) ચીજ (જોઈએ). એમ વાતે વડા થાય નહિ. આ તો ભાષાએ કાંઈ મળે નહિ.

અંતરમાં ભગવાન આત્માની અંદર ઊતરતાં એમાં કીડા કર, ત્યાં રમણ કર. ત્યાં તને આનંદ થશે અને ત્યાં દુઃખના આરા (અંત) તને આવી જશે. આ..હા..હા...! એ ૨૬ (પૂરો થયો). ૨૭મો બોલ વાંચી લેવાનો તમારે.

“ભવિષ્યનું ચિતરામણ કેવું કરવું તે તારા હાથની વાત છે. માટે કહ્યું છે કે, ‘બંધ સમય જીવ ચેતીએ, ઉદય સમય શા ઉચાટ.’” ૨૮.

૨૮મો બોલ. શું કહે છે હવે ? ‘ભવિષ્યનું ચિતરામણ કેવું કરવું તે તારા હાથની વાત છે.’ આજ પછી ભવિષ્યનું ચિતરામણ કરવું - નરકનું, તિર્યચનું, મનુષ્યનું, દેવનું કે સિદ્ધનું - એ પાંચ પ્રકારનું ચિતરામણ કરવું એ તારું વર્તમાન હાથમાં છે (એમ કહે છે). પૂર્વનાં કર્મ છે એ તો ખલાસ થઈ ગયાં. હવે કહે છે નવાં કર્મ બાંધવાં હોય તો શુભાશુભ ભાવ (કર) અને મોક્ષ જોઈતો હોય તો સિદ્ધ ભાવ (પ્રગટ કર). અહીં તો ભવિષ્યના ચિતરામણમાં પાંચેય ગતિ આવી જાય છે.

વર્તમાનમાં નરકનાં પરિણામ કરીશ તો નરક મળશે, તિર્યચના ભાવ કરીશ તો ઢોર થઈશ, મનુષ્યના ભાવ કરીશ તો મનુષ્ય થઈશ, દેવના ભાવ કરીશ તો દેવ થઈશ, સિદ્ધના ભાવ કરીશ તો સિદ્ધ થઈશ. એ પાંચેય ગતિ તારા હાથમાં ચિતરામણમાં છે. તું જેવું ચિતર એવો થઈશ. આ...હા...હા...! કહો, ‘ઝવેરચંદભાઈ’!

‘...તે તારા હાથની વાત છે, માટે કહ્યું છે કે, ‘બંધ સમય જીવ ચેતીએ, ઉદય સમય શા ઉચાટ.’ ‘સલુણા...! બંધ સમય જીવ ચેતીએ.’ બંધ સમય વખતે ચેત. પુણ્ય-પાપના ભાવ બંધ થાય તે વખતે ચેત. ‘બંધ સમય જીવ ચેતીએ’ - એ એક સ્તુતિ- છે - સ્તવન છે ‘દેવચંદજી’નું. દેવચંદજી (કરીને) એક (સાધુ) શ્વેતાંબરમાં થઈ ગયાં છે શ્વેતાંબરમાં. એનું કરેલું આ એક સ્તવન છે. ‘બંધ સમય જીવ ચેતીએ, ઉદય સમય શા ઉચાટ, સલુણા.’ એ ઉદય આવે એ વખતે તું શું કરીશ ? એ ઉદય તો આવ્યે જ છૂટકો (છે) અને એના ફળ તારે ભોગવવા જ પડશે. એ વખતે ચિંતા કરીશ તો કાંઈ કામ નહિ આવે.

‘ઉદય સમય શા ઉચાટ.’ (અર્થાત્) કર્મના ઉદય વખતે તું ચિંતવના કર કે અરે...! ટળી જાય (તો સારું). મને ન મળે એ નહિ કામ આવે. એ વખતે તારી ચિંતા કામ નહિ કરી શકે. આહા...હા...હા...! એ ૨૮ (પૂરો થયો).

“જ્ઞાનને ધીરું કરીને સૂક્ષ્મતાથી અંદર જો તો આત્મા પકડાય એવો છે. એક વાર વિકલ્પની જાળ તોડીને અંદરથી છૂટો પડી જા, પછી જાળ ચોંટશે નહિ.” ૨૯.

૨૯ (બોલ). ‘જ્ઞાનને ધીરું કરીને...’ આહા...હા...! જે જ્ઞાન છે આ - જાણવાની દશા છે એને ધીરું કરી (એટલે કે) એ જ્ઞાનની દશા જે પુણ્ય -પાપમાં વળીને ઢળી ગઈ છે, એ સંસાર(માં) રખડવાના લખણ છે. આહા...હા...! જ્ઞાનને ધીરું કરી (એટલે) અંતર જાણપણામાં સૂક્ષ્મતા લાવી, અંતરમાં ઢળી શકે તેવી ભાવના કરી. આહા...! ‘...અંદર જો...’ અરે...! અરે...! આવી ભાષા છે.

જ્ઞાનને - જાણપણાને ધીરું (કરી), પર તરફ વળે છે તેને ધીરું કરી અને જેની એ પર્યાય છે તેને તું જો. એ પર્યાયની પાછળ પાતાળ - ચૈતન્ય પાતાળ ભગવાન બિરાજે છે. આહા...હા...! અહીં તો કાંઈક પાંચ-પચીસ લાખ જ્યાં મળે ત્યાં તો રાજી-રાજી થઈ જાય.

(કહે) લાપસીના આંધણ કરો આજ ! ૨૫ લાખ પેદા થયાં છે ૨૫ લાખ ! ‘જેઠાલાલભાઈ’ ! ઓમ તો એક કરોડ પેદા થયાં ! કરો લાપસીના આંધણ ! લાપસી મૂકો ! ઝેર બધું સળગ્યું છે ત્યાં !! આહા...!

અહીં કહે છે કે, એની અંદર જા. ‘...આત્મા પકડાય એવો છે.’ આ...હા...હા...હા...! જ્ઞાનને ઝીણું ને ધીરું કરી, બહારમાં ભટકતાં જ્ઞાનને જ્ઞાનની વર્તમાન દશા, બહારમાં ભટકતાં જ્ઞાનને અંદરમાં લાવવા ધીરું કર પ્રભુ ! સૂક્ષ્મ કર ! ધીરો થા !

‘જ્ઞાનને ધીરું કરીને સૂક્ષ્મતાથી અંદર જો...’ ‘સૂક્ષ્મતાથી’ અંદર જો ! સ્થૂળથી (ઉપયોગમાં) અંદર નહિ જોવાય. સ્થૂળથી (ઉપયોગથી) તો રાગ ને દ્વેષ ને આ અનાદિથી રખડતો સંસાર છે એ દેખાશે. આહા...હા...! શબ્દો થોડા છે (પણ) ભાવ ઘણાં ઊંડા ભરેલાં છે.

અનુભવમાંથી - આનંદના વેદનમાંથી આવેલી વાણી છે. અતીન્દ્રિય આનંદનું વેદન કરે છે. જ્ઞાની અતીન્દ્રિય આનંદનું વેદન કરે છે. એ વેદનમાંથી વાણી(નો) વિકલ્પ આવે છે એ રાગ છે. આ...હા...હા...! પણ એમાં આ આવ્યું છે.

જ્ઞાનને ધીરું કરી... આહા...હા...! સૂક્ષ્મ કરી અંદર જો, ‘...તો આત્મા પકડાય એવો છે.’ અંદર ભગવાન આત્મા પકડાય (એવો છે) એટલે અનુભવ થઈ શકે એવો છે. આહા...હા...! ‘એક વાર વિકલ્પની જાળ તોડીને...’ રાગ ને પુણ્ય-પાપની જાળ જે ઝેરની (છે) એને એક વાર તોડી (એટલે) એની મહિમા ને કિંમતને તોડી, અંદરમાં ચૈતન્યની મહિમામાં જા ! તને અંદર ભગવાન મળશે !! આહા...હા...! આવી વાત છે. વચનામૃત માખણ છે !

‘અંદર જો તો આત્મા પકડાય એવો છે.’ આહા...! જે સ્થિતિએ પકડાય - સૂક્ષ્મ ઉપયોગથી તે રીતે અંદર જો તો પકડાય એવો છે. પુણ્ય ને પાપના વિકલ્પથી તે પકડાય એવો નથી. આ...હા...હા...હા...! દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિ, પૂજા આદિના પરિણામથી એ પકડાય એવો પ્રભુ નથી. ‘સાણસે સર્પ પકડાય’ પણ મોતી ઝીણા પકડવામાં સાણસા કામ ન આવે. મોતી પકડવા (માટે) સોનીની નાની પાતળી સવાણી હોય છે કાં હાથ હોય. બેનુ-દીકરીયું આ તોરણ કરે ને ? તોરણ...તોરણ...! સર્પને પકડવાના સાણસા વડે મોતી પકડાય ? સોનીની ઝીણી સવાણી હોય કાં હાથ હોય (તેનાથી) ધીમેથી ગોઠવે. મોતીના કરે છે ને ? શું કહેવાય એ ? તોરણ...તોરણ...! તમારા નામ પણ ભૂલી જઈએ છીએ. તોરણ કરે ત્યારે એમાં ધીમેથી મોતી ગોઠવે છે, એ હાથથી પકડીને ગોઠવે છે, લાકડાથી પકડીને નહિ. એમ ભગવાનને પકડવો હોય તો પુણ્ય-પાપથી (ભાવથી) નહિ પકડાય. આહા...હા...! ઝીણી વાત છે, પ્રભુ !

અહીં તો સંસારના અભાવની (કરવાની) વાતની વાતું છે, પ્રભુ ! જેમાં જન્મ-મરણ ન ટળે તે વાતમાં કાંઈ માલ નથી. એ મરીને નરક ને નિગોદ (માં જશે). કરોડોપતિ - અબજોપતિ મરીને પશુ થાશે. હાથી, ઘોડા ને ભૂંડ થાશે, અને ત્યાં ભૂંડ વિષ્ટા ખાઈને મરીને પછી નરકમાં જાશે ! ભૂંડ વિષ્ટા ખાય બહુ. આહા...! એવા ભવ તે અનંતવાર કર્યા, પ્રભુ !

(હવે) એકવાર અંદરમાં જો ! આત્મા પકડાય એવો છે.

‘એકવાર વિકલ્પની જાળ તોડીને અંદરથી છૂટો પડી જા,....’ આ..હા..હા..! આવી વાતું છે ! સૂક્ષ્મમાં સૂક્ષ્મ અંદર રાગનો વિકલ્પ - જે છે ભાવ એને પણ છોડીને, એ વિકલ્પની પાછળ ભગવાન ચિદાનંદ બિરાજે છે, અંદરમાં પાતાળમાં, પ્રભુ એના તળિયામાં પ્રભુ બિરાજે છે. ઉપર ઉપર રાગ દેખાય છે, અંદરમાં ભગવાન છે, ત્યાં જા ! ત્યાં જા, તેની સંભાળ કર ને વિકલ્પની જાળ તોડ, અંદરથી છૂટો પડી જા, ‘...પછી જાળ ચોંટશે નહિ.’ આ..હા..હા..હા..!

કરોળિયો હોય છે ને કરોળિયો ? એને આઠ પગ હોય છે અને એ આઠ પગથી એને એવી આમ લાળ નીકળે કે એ લાળમાં ગૂંચાઈ જાય. કરોળિયો.....! (હિન્દીમાં) શું કહે છે ? મકડી. આ બે પગવાળા માણસને માણસ કહીએ, પણ બાયડી પરણીને ચાર પગવાળો થયો તો એ ઢોર થયો ! કહો, ‘જેઠાલાલભાઈ’! ચાર થયા ને ? ચાર પગ. અને એમાં છોકરો થાય તો છ પગ થયા તો ભમરાને છ પગ હોય. પછી ભમરાની પેઠે ભૂંક્યા કરે - આ મારો દીકરો છે ને આ મારો આ છે, આ મારી બાયડી છે, આ મારો ધંધો છે ને આ મારી નોકરી ચાલે છે ને આ મારી (મને) પચાસ હજારની નોકરી મળે છે ને લાખની પેદાશ એક વર્ષની છે. (એમ) ભમરાની જેમ ભૂંક્યા કરે ! અને વળી જ્યાં એ છોકરાને પરણાવે ત્યારે આઠ થયા પગ. એ કરોળિયાને આઠ પગ હોય છે. જોયું છે કોઈ દિ ? ભમરાને છ પગ હોય, કરોળિયાને આઠ હોય, ને આઠ પગ(વાળો) થયો એટલે લાળ કાઢીને એમાં ને એમાં બેસી જાય ! લાળ કાઢીને એમાં વીંટાઈ જાય. ‘મકડી’ કહે છે ને તમારે શું કહે છે (હિન્દીમાં) ? ‘મકડી’ !

એમ અહીં કહે છે કે પરમાં આ પ્રમાણે જા છો, એ કરતાં એને છોડીને અંદર (આત્મા)માં જા ને ! આહા..હા..હા..! જ્યાં સિદ્ધપદ પ્રાપ્ત થાય એવી અંદર દશા છે. ‘એકવાર વિકલ્પની જાળ તોડી ને અંદરથી છૂટો પડી જા, પછી જાળ ચોંટશે નહિ.’ જે ચણો શેકાઈ ગયો એ ચણો ફરીને ઊગશે નહિ. જે ચણો દાળિયા થયાં.... દાળિયા કહે છે ને ? ચણો શેકાય એને (પછી) દાળિયા કહે છે ને ? શું કહે છે તમારે ? (દાળિયા...દાળિયા). દાળિયા થયાં એ હવે ઊગે નહિ. એમ એક વાર આત્મજ્ઞાન થયું અંતરથી અને રાગને બાળ્યો, એ ફરીને ઊગે નહિ હવે. (અર્થાત્) એને અવતાર હોઈ શકે નહિ. એક-બે અવતાર થાય પણ એ જાણીને એને જ્ઞેય તરીકે જાણે અને પોતાના આનંદમાં રહીને એને જ્ઞેય તરીકે જાણીને એને છોડે. આ..હા..હા..હા..! એ ચોંટશે જાળ ફરીને ચોંટશે નહિ. આહા..હા..હા..! એ શેક્યા ચણા ફરીને ઊગશે નહિ. એમ જો એક વાર અજ્ઞાનને બાળ્યું અને જો આત્મજ્ઞાન કર્યું, એ (અજ્ઞાન) ફરીને ઊગશે નહિ. એને ભવભ્રમણ નહિ થાય, એને ચોરાશીમાં રખડવું નહિ થાય. (જો અજ્ઞાન ન બાળ્યું) નહીં તો મરીને ચોરાશીમાં રખડવા જાશે. આહા..હા..હા..!

બ્રહ્મદત્ત ચક્રવર્તી ! ૯૬ કરોડ પાયદળ, ૭૨ હજાર નગર, ૪૮ હજાર પાટણ, ૯૬ કરોડ ગામ, ૯૬ કરોડ પાયદળ એની મોજ માણતાં, હીરાના....! શું કહેવાય તમારે ? ઢોલિયો. ઢોલિયો ભૂલાઈ જાય છે ! આ હીરાના ઢોલિયા ! એમાં સૂતો હતો. એમાં એને મમતા એટલી હતી કે આ મારું... આ મારું... આ મારું.... રાણીને યાદ કરી, રાણીને....! એક રાણી હતી, જેની (એક) હજાર દેવ સેવા કરે, એવી ૬૪ હજાર (રાણી) હોય (છે) પણ એક રાણી એવી હોય (છે). એ રાણીને યાદ કરતાં, દેહ છૂટતાં સાતમી નરકે ચાલ્યો ગયો !! અત્યારે સાતમી નરકમાં છે. ૩૩ સાગરની (આયુષ્યની) સ્થિતિમાં છે. હજી ૮૫ હજાર વર્ષ ગયા. એથી અસંખ્ય અબજો વર્ષ હજી તો ત્યાં રહેવાનું છે. આહા...હા...! આવા અવતાર અનંતવાર કર્યા છે. પ્રભુ ! તેં પણ અનંતવાર એવા કર્યા છે.

(હવે) એક વાર (અંદર આત્માને) જો અને (વિકલ્પની) જાળને તોડ તો એ જાળ ચોંટશે નહિ. પછી જાળ ચોંટશે નહિ. શેકેલા ચણા ઊગશે નહિ. આહા...! એ ૨૯ (પૂરો) થયો.

“જેમ બીજ વાવે છે તેમાં પ્રગટરૂપે કાંઈ દેખાતું નથી, છતાં વિશ્વાસ છે કે ‘આ બીજમાંથી વૃક્ષ ફાલશે, તેમાંથી ડાળાં-પાંદડાં-ફળ વગેરે આવશે’, પછી તેનો વિચાર આવતો નથી; તેમ મૂળ શક્તિરૂપ દ્રવ્યને યથાર્થ વિશ્વાસપૂર્વક ગ્રહણ કરવાથી નિર્મળ પર્યાય પ્રગટ થાય છે; દ્રવ્યમાં પ્રગટરૂપે કાંઈ દેખાતું નથી તેથી વિશ્વાસ વિના ‘શું પ્રગટશે’ એમ થાય, પણ દ્રવ્યસ્વભાવનો વિશ્વાસ કરવાથી નિર્મળતા પ્રગટવા લાગે છે.” ૩૦.

૩૦ (મો બોલ). ‘જેમ બીજ વાવે છે તેમાં પ્રગટરૂપે કાંઈ દેખાતું નથી,...’ શું કહે છે ? બીજ...બીજ વાવે એમાં પ્રગટ અત્યારે કાંઈ દેખાતું નથી. ‘...છતાં વિશ્વાસ છે કે ‘આ બીજમાંથી વૃક્ષ ફાલશે,’...’ બીજ વાવ્યું એનું વૃક્ષ થશે. ‘...તેમાંથી ડાળાં-પાંદડાં-ફળ વગેરે આવશે,’.....’ એમાંથી તેના ફળ પણ થશે. ઘઉંનો દાણો વાવ્યો તો ઘઉંનું ફળ પણ થશે. એક ઘઉંનાં ઘણા ઘઉં થશે. એક દાણો વાવ્યો એના ઘણા થશે. એમ એનો વિશ્વાસ છે એને. આહા....! એક બાજરાનો દાણો વાવ્યો (તો એને) વિશ્વાસ છે કે આમાંથી ડુંડું થાશે એમાં સેંકડો બાજરો પાકશે. એવો એને વિશ્વાસ છે એમાં. આ...હા...હા...! આ બીજમાંથી વૃક્ષ ફાલશે, તેમાંથી ફળ વગેરે આવશે. ‘...પછી તેને વિચાર આવતો નથી;...’ આહા...હા...! પછી એને વિશ્વાસ આવી ગયો અને ફળ્યું ફળ પછી એ વિચાર આવતા નથી.

‘તેમ મૂળ શક્તિરૂપ દ્રવ્યને યથાર્થ વિશ્વાસપૂર્વક....’ આ...હા...હા...હા...! બીજની પેટે, દ્રવ્યસ્વરૂપ ભગવાનને એક વાર પકડવાથી, એનો વિશ્વાસ આવવાથી કે આમાંથી મને સિદ્ધપદ મળશે, આમાંથી મને કેવળજ્ઞાન થશે, આમાંથી હવે મને અનંત આનંદ (મળશે), એવું સમકિતરૂપી બીજડું જો વાવ્યું.... આહા...હા...! એ બીજમાં એટલી તાકાત છે કે જેમ એક

બીજમાંથી હજારો દાણા પાકે છે, એમ આ સમકિતરૂપી બીજ, એમાંથી કેવળજ્ઞાનનો પાક થશે. આહા..હા...! 'ભાઈચંદભાઈ'! આવી વાતુ છે આ ! કેવી જાતનો ઉપદેશ આ ? આ કરો ને આ કરો ને આ કરો ને આ કરો ને - એ ઉપદેશ તો (બીજે) ચાલ્યા કરે છે. (અને) અનાદિથી એ કર્યા કરે છે. પણ કરવું નથી કાંઈ. ઠરવું છે અંદરમાં. એ ચીજને સાંભળી પણ એણે નથી. રુચિપૂર્વક સાંભળી નથી.

એથી અહીં કહે છે કે, '...મૂળ શક્તિરૂપ દ્રવ્યને યથાર્થ વિશ્વાસપૂર્વક ગ્રહણ કરવાથી....' (અર્થાત્) ભગવાન આત્માને સમ્યગ્દર્શન ને સમ્યગ્જ્ઞાન દ્વારા પકડવાથી - અનુભવવાથી, 'વિશ્વાસપૂર્વક ગ્રહણ કરવાથી...' એમ કીધું છે ને ? એકલા દ્રવ્યને નહિ પણ દ્રવ્યનો વિશ્વાસ કરીને. સમ્યગ્દર્શન, જ્ઞાનનો વિકાસ કરીને. આહા..હા...! છે ? '....દ્રવ્યને યથાર્થ વિશ્વાસપૂર્વક ગ્રહણ કરવાથી નિર્ભય પર્યાય પ્રગટ થાય છે;....' બીજ વાવ્યાથી જેમ ફળ થાય છે એમ ભગવાન પૂર્ણાનંદના નાથને બીજરૂપે પકડવાથી, જેમ બીજમાં બીજ થાય એ બહારમાં ચંદ્રમા તો બીજને પૂનમ થયા વિના રહે નહિ, એમ ચૈતન્યમૂર્તિ ભગવાન (આત્મા) એક રાગથી રહિત (છે), (એવું) એકવાર અંદર બીજડું વાવ્યું તો એ બીજમાંથી કેવળજ્ઞાન થયા વિના રહે નહિ. એ (કર્યા) વિના બીજા કોઈ રસ્તા લેશે તો ચાર ગતિમાં રખડવાનાં રસ્તા છે. આહા..હા...!

નરક ને નિગોદ ને એકેન્દ્રિય.... આહા..હા...! મૂળમાં ! મૂળો સમજે ? આ કાંદો. એમાં પડ્યો હતો (ત્યારે) મફતમાં વેચાણો છે. ચાર પૈસાના શેર (મળતાં) પહેલા હતાં. અત્યારે વળી મોંઘું થઈ ગયું છે. ચાર પૈસાની શેર દૂધી ! શેર બે શેર દૂધી લીધી હોય, છોકરો જોડે (સાથે) હોય, (અને) છોકરો કહે, 'બાપા ! મને આ મૂળો અપાવો !' તો (શાકવાળો) મૂળો એક આપે મફતમાં. મૂળો.....! મફતમાં બેઠો હતો અંદરમાં એ. મફતમાં વેચાણો છે. આહા..હા...! જેની કિંમત પણ આપી નથી, પેલા રીંગણાંના ચાર પૈસા આપ્યા છે શેરના કે દૂધીના. અત્યારે તો મોંઘું અહીં છે અને તમારે તો વળી અહીં (નાયરોબીમાં) બહુ મોંઘું છે. અહીં તો. અહીં તો અહીંની વાત સાંભળી છે કે, અહીં તો બહુ મોંઘું (છે) ! ઓ..હો..હો..હો...! ત્યાં સફરજન છ પૈસા છ આનાનું મળે છે, અહીં કહે છે કે સફરજન પાંચ રૂપિયાનું ને છ રૂપિયાનું મળે (છે) ! હૈં. સફરજન... એપલ એપલ. સફરજન ત્યાં અમારે સફરજન છ આના અને આઠ આનાનું આવડું મોટું મળે, અહીં આવડું સફરજન લેવા જાય તો પાંચ રૂપિયા, છ રૂપિયા જોવે એને. એટલી તો કિંમત વધી ગઈ છે. આહા..હા...! આની કિંમત એમ વધારી નાખી છે બહારની. જેમ એની કિંમત વધી છે આ દેશમાં, કાઠિયાવાડમાં એવી (એની) કિંમત નથી વધારી. એમ આત્માએ પોતાની કિંમત છોડીને પરની કિંમત વધારી દીધી છે. શરીરની, વાણીની, પૈસાની, પુણ્યની, પાપની - એ કિંમત વધારીને આત્માની કિંમત છોડી દીધી છે. આહા..હા..હા...!

એ અહીં કહે છે ‘...મૂળ શક્તિરૂપ દ્રવ્યને યથાર્થ વિશ્વાસપૂર્વક ગ્રહણ કરવાથી....’
‘વિશ્વાસપૂર્વક’ એટલે સમ્યગ્દર્શનપૂર્વક. એકલો પકડી શકાય નહિ, એમ કહે છે. આહા..હા...!
આ તો બેનુ-દીકરીયુંમાં બોલાઈ ગયું છે, એ આ લખીને બહાર આવ્યું છે. અનુભવની
વાણી છે.

નાની ઉમરનાં હતાં જ્યારે, તે દિ’ દસ-બાર વર્ષની ઉમર (હશે), ત્યારે અમારા પાડોશી
એક બ્રાહ્મણ હતાં. એ બ્રાહ્મણ નાહતાં... પછી ધોતિયું પહેરેને ઓલું શું કહેવાય એ ?
‘અબોટિયું’ ! ત્યારે અબોટિયું પહેરતાં પહેરતાં બોલતાં હતાં - ‘અનુભવીને એટલું રે આનંદમાં
રહેવું રે..., ભજવા પરિબ્રહ્મને બીજું કાંઈ ન કહેવું રે...’ આ આઠ વર્ષની - દસ વર્ષની
ઉમરે સાંભળેલું ! મને એમ થયું, આ શું બોલે છે, મામા ? કારણ કે અમારી બા ભુંબલી
(ગામના)ના હતા તો અમે એ બ્રાહ્મણને ‘મામા’ કહેતાં. (મેં કહ્યું) ‘મામા ! તમે શું આ
બોલો છો ?’ ‘અનુભવીને એટલું...’ તો કહે ‘મને બહુ ખબર નથી - અનુભવી એટલે..
હું તો ભાષા બોલું છું.’ ‘અનુભવીને એટલું રે આનંદમાં રહેવું રે...’ આ ભગવાન આત્મા
આનંદ (સ્વરૂપ) છે તેનું જ્ઞાન કરીને આનંદમાં રહેવું. આહા..હા...! ‘ભજવા પરિબ્રહ્મ...’ પરિ
નામ સર્વથા પ્રકારે મોટો આનંદનો નાથ, સાગર આત્મા ! ‘ભજવા પરિબ્રહ્મને બીજું કાંઈ
ન કહેવું...’ આ વાણી બ્રાહ્મણમાં છે. બ્રાહ્મણ નહાય ને ત્યારે આ બોલે છે. બધું સાંભળેલું... ઘણું
સાંભળેલું ! નાની ઉમરથી - આઠ ને નવ વર્ષની ઉમરથી...! આ તો નેવું ને એકાણું થયાં !
આ..હા..હા...! ધૂળમાંય નથી ક્યાંય એમાં બહારમાં. અંદરમાં બિરાજે છે. ‘અનુભવીને એટલું
આનંદમાં રહેવું રે...’ એમ કહે છે ત્યારે, લ્યો ! ભાન નહોતું કાંઈ એને. ભાષા એવી આવતી.

એમ અહીં તો કહે છે કે, અનુભવીને (એટલે) વિશ્વાસપૂર્વક - આત્માનો વિશ્વાસ કરીને -
સમ્યગ્દર્શન પ્રગટ કરીને, મિથ્યાત્વને ટાળીને, રાગને બાળીને, ‘...વિશ્વાસપૂર્વક ગ્રહણ કરવાથી
નિર્મળ પર્યાય પ્રગટ થાય છે;...’ તેને નિર્મળ આનંદની દશા પ્રગટ થાય છે. આ..હા..હા..હા...!

આ આતમરામ છે ! ‘રામજીભાઈ’! એ આતમરામની વાત છે. આહા..હા...! ‘નિજપદ
રમે સો રામ કહીએ,....’ જે આત્મા આનંદમૂર્તિ પ્રભુ છે, એમાં રમે તેને (રામ કહીએ).
નિજ પદ(માં) રમે તેને આત્મા કહીએ. રાગમાં રમે તેને ‘હરામી’ કહીએ !! આહા..હા...!
ભારે વાતું, બાપા ! કહે છે કે, પુણ્ય ને પાપના ભાવમાં રમે એ હરામી છે, કારણ કે
એ અનાત્મા છે - એ આત્મા નથી પુણ્ય-પાપ ભાવ. આત્મા તો પુણ્ય-પાપથી રહિત અંદર
ચૈતન્યમૂર્તિ આનંદ છે. તેને ગ્રહણ કરવાથી નિર્મળ પર્યાય પ્રગટ થાય છે. આહા..હા...!

જેમ બીજ વાવ્યાથી ફળ આવે છે એમ આત્માનો સ્વભાવ અનંત ગુણનો ભરેલો ભંડાર
(છે) એનો એક વાર પણ અનુભવ કરવાથી એને અનંત ફળ પાકે છે અને પર્યાય સિદ્ધની
પ્રગટ થાય છે.

‘દ્રવ્યમાં પ્રગટરૂપે કાંઈ દેખાતું નથી....’ બીજ વાવતાં વખતે ફળ, ફૂલ કાંઈ દેખાતું

નથી. શું કીધું ? બીજ વાવતાં વખતે કાંઈ ફળ, ફૂલ દેખાતાં નથી. એમ પહેલાં અંદર આત્મા તરફ જોતાં પહેલાં કાંઈ ન દેખાય. પણ પછી એ વિશ્વાસ કરે બીજનો કે 'આ બીજ છે માટે ફળશે જ.' આહા...! એમ 'દ્રવ્યમાં પ્રગટરૂપે કાંઈ દેખાતું નથી તેથી વિશ્વાસ વિના 'શું પ્રગટશે' એમ થાય,...' એને વિશ્વાસ તો આવતો નથી. બહારના વિશ્વાસમાં ભમી રહ્યો છે અનાદિથી. આહા..હા..!

'...તેથી વિશ્વાસ વિના 'શું પ્રગટશે' એમ થાય,...' એને એમ લાગે પહેલાં. આ બીજ વાવું છું, એ અત્યારે તો દેખાતું નથી પણ ફળ આવ્યાં વિના નહિ રહે. એમ એકવાર આત્માને પ્રગટ કરવાથી, ભલે અસ્તિત્વપણે પહેલાં ભાસે પછી એનો વિશ્વાસ આવે, એ પહેલાં વિશ્વાસ ન આવે. પણ વિશ્વાસ આવે (પછી) કે નક્કી આમાંથી પ્રગટ થાશે.

'...પણ દ્રવ્ય સ્વભાવનો વિશ્વાસ કરવાથી નિર્મળતા પ્રગટવા લાગે છે.' વસ્તુનો વિશ્વાસ કરવાથી (નિર્મળતા પ્રગટે છે). ભાઈ ! ઝીણી વાત છે, બાપા ! આહા..હા..! આ બહારની હોળી સળગી છે, એમાં આ બેસવી વાત....! આહા..હા..! નહોતું કહ્યું એક ફેરી ? ગોવામાં, એક 'શાંતિલાલ ખુશાલ' હતા. 'પાણસણા'ના દશાશ્રીમાળી વાણીયા હતા. એની પાસે ૨ અબજ ને ૪૦ કરોડ રૂપિયા હતા. ૨ અબજ ને ૪૦ કરોડ. અત્યારે છે છોકરાઓ, ગોવામાં. એ ભાઈ મરતા... એની બાઈને હેમરેજ થયેલું એટલે 'મુંબઈ' આવેલા દવા કરવા, પણ એ તો તેની વહુ તો હેમરેજમાં જ બેભાનમાં હતી. એમાં બે-ચાર દિવસ તે રાતે ઉઠ્યો દોઢ વાગે. ગોવામાં જેને ૬૦ લાખના તો મકાન છે. ૪૦ લાખનો એક બંગલો અને દસ-દસ લાખના બે એવા ત્રણ. અને લાખ લાખની એક આગબોટ નાની. એવી ૩૦૦ ૩૦૦. મેંગેનિઝ તેનો ધંધો (હતો). લોઢાનો (તેનો ધંધો) હતો. મેંગેનિઝ જે શબ્દ થતો હોય તે. એક ગામથી બીજે ગામ લઈ જવા માટે ૩૦૦ બોટ હતી. એક બોટ એક લાખની એવી ૩૦૦-૩૦૦. મરતાં અરે..! મને દુઃખ થાય છે મને અંદર ક્યાંય ચેન પડતું નથી. બસ એમ કહેતાં દેહ છૂટી ગયો. ગયા રખડવા ચાર ગતિમાં. તારા ધૂળના ૨ અબજ અને ૪૦ કરોડ, અઢી અબજ રૂપિયા ધૂળમાં છે. આ મોટી કિંમતી ચીજ તો અહીં પડી છે !! એનો તને વિશ્વાસ નથી કે, આત્માની જો હું પ્રતીતિ કરું તો કેવળજ્ઞાન થયા વિના રહેશે જ નહિ, આત્માને જો (હું) અનુભવું અને આત્માને બરાબર વિશ્વાસથી પકડું તો સિદ્ધપદ (પ્રગટ) થયા વિના રહેશે નહિ, એવો વિશ્વાસ કરતો નથી. ઓલાનો (બહારની ચીજનો) વિશ્વાસ કરે છે. આહા...!

(માટે કહે છે કે) '...દ્રવ્ય સ્વભાવનો વિશ્વાસ કરવાથી નિર્મળતા પ્રગટવા લાગે છે.' બીજની શ્રદ્ધા કરવાથી બીજ વાવ્યાથી ફળ ફળશે જ - એમ વિશ્વાસ છે. એમ આ ચૈતન્ય ભગવાન પુણ્ય ને પાપના રાગથી ભિન્ન (છે) એની શ્રદ્ધા કરવાથી, વિશ્વાસ કરવાથી, આમાંથી કેવળજ્ઞાન અને પરમાત્મ(પદ) થશે જ, એવો તેને વિશ્વાસ થયા વિના રહેતો નથી. પણ

પકડે તો વિશ્વાસ થાય ને ? પકડ્યા વિના વિશ્વાસ કોનો કરવો ? જે વસ્તુ દેખાણી નથી, જે વસ્તુ જ્ઞાનમાં જણાણી નથી, એનો વિશ્વાસ શી રીતે આવે ?

આ તો જ્ઞાનમાં જણાય અંદરમાં. જ્ઞાનની પર્યાય સૂક્ષ્મ કરતાં, એ જ્ઞાનમાં - 'આ ચીજ આનંદમયી અને શુદ્ધ છે,' એમ જણાય - એને વિશ્વાસ આવે અને એનો વિશ્વાસ તે સમકિતદર્શન કહેવાય. અને એ સમકિતદર્શનમાંથી કેવળજ્ઞાન પ્રગટ્યા વિના રહે નહિ. આહા..હા..! દુકાનમાં ધંધાનાં ફળમાં એને વિશ્વાસ (છે) કે, આપણે દસ લાખનું કાપડ રાખીએ છીએ અને એમાંથી પેદાશ બે લાખની તો થાય જ છે વરસોવરસ. એનો એને વિશ્વાસ (છે) !! 'જેઠાલાલભાઈ'!

મુમુક્ષુ : આપની વાણીથી અમને એમ થાય છે કે આ બધું મૂકી દેવું. પણ મૂકાતું નથી એનું શું કરવું ? અમને એમ લાગે છે કે અમારા આગલા ભવના કર્મ પણ ઘણાં હશે, એટલે આ પકડી શકતાં નથી.

પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી : એ કાંઈ નહિ, એ છોડી દેવાનું, એનું ફળ છોડી દેવાનું. પૂર્વનાં કર્મનું લક્ષ્ય છોડી દેવું ! અત્યારે 'હું મહાન આત્મા છું.' - એનું લક્ષ્ય કરવું, બસ ! પૂર્વનાં કર્મ હતાં એ (વાત) મારી પાસે છે નહિ. 'હું તો એક આત્મા છું. આત્માને કર્મ અડતાં નથી. આત્મા કર્મને સ્પર્શ કરતો નથી.' આ..હા..હા...!

સમયસારની ત્રીજી ગાથામાં એવું કીધું છે પ્રભુએ, સમયસાર ! આપણે સવારે વાંચીએ છીએ ને ? એમાં એવી વાત છે કે, એક દ્રવ્ય બીજા દ્રવ્યને ચૂંબતું નથી. આત્મા પરમાણુને અડતો નથી. કર્મને આત્મા અડતો નથી. કર્મ જીવને અડતાં નથી. દરેક દ્રવ્ય પોતાનાં જે ગુણ અને પર્યાય છે તેને તે સ્પર્શે છે, તેને તે ચૂંબે છે. સમયસાર છે ને ? (એમાં) ત્રીજી ગાથામાં છે, ત્રીજી ગાથા....! દરેક તત્ત્વ પોતાનાં ગુણ અને પર્યાયને સ્પર્શે છે. પરને અડ્યો જ નથી ને અડતો પણ નથી. (ફક્ત) માન્યતા કરી છે કે હું આને અડું છું ને (હું) આને આમ કરું છું. આહા..હા...!

મુમુક્ષુ : એ તો નિશ્ચયની વાત છે, વ્યવહારથી અડે છે.

પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી : વ્યવહારથી અડે છે, બિલકુલ નહિ, જૂઠી વાત છે. વ્યવહારથી અડે - એ બોલે છે, એ કથન જ જૂઠું છે. આકરી વાત છે, ભગવાન ! એક તત્ત્વ બીજા તત્ત્વને અડતું નથી. એ અડે છે, એમ કલ્પના અજ્ઞાનીની મઝત(ની) છે. કેમકે એક તત્ત્વ છે એ બીજા તત્ત્વના અભાવ સ્વરૂપ છે. આ આંગળી છે એ આ આંગળીના અભાવસ્વરૂપ છે. આનો આમાં અભાવ છે. આનો આમાં અભાવ છે. અભાવ છે તો આ આને અડે એમ બની શકે નહિ. આને અડે તો ભાવ થઈ જાય આનો આમાં. આનો આમાં અભાવ છે. એમ એક તત્ત્વમાં બીજા તત્ત્વનો અભાવ છે. એને લઈને એક તત્ત્વ બીજા તત્ત્વને ત્રણ કાળમાં અડતું નથી. આહા..હા...! સમયસારની ત્રીજી ગાથા છે. પરમાત્માની વાણી છે.

ત્રિલોકનાથ જિનેશ્વરદેવ દિવ્યધ્વનિમાં એ ફરમાવ્યું છે કે, પ્રભુ ! અમે જ્ઞાનમાં જોયું છે, આહા...હા...! 'પ્રભુ તુમ જાણગ રીતિ, સહુ જગ દેખતા હો લાલ,....' પ્રભુ તુમ જાણગ રીતિ, સહુ જગ દેખતા હો લાલ, નિજ સત્તાએ શુદ્ધ અમને પેખતા હો લાલ પ્રભુ ! આપ ત્રણ કાળ ત્રણ લોકને જુઓ છો એમાં અમારી આ સત્તાને તમે શુદ્ધ જુઓ છો ! આ આત્મા શુદ્ધ -પવિત્ર છે, એમ તમે જુઓ છો !! અંદર પુણ્ય-પાપ છે એ આત્મા છે, એમ આપ જોતાં જ નથી. આહા...હા...! 'પ્રભુ તુમ જાણગ રીતિ, સહુ જગ દેખતા હો લાલ,....' પરમાત્મા બિરાજે છે સીમંધર સ્વામી ભગવાન. મહાવિદેહમાં વર્તમાન બિરાજે છે. ૫૦૦ ધનુષનો દેહ છે, કરોડ પૂર્વનું આયુષ્ય છે. આહા...હા...! સમજાય છે ? એ પ્રભુ એમ કહેતાં. આહા...હા...! આ વાણી તો 'ભર્તુ' ની છે. 'પ્રભુ તુમ જાણગ રીતિ' - પ્રભુ ! તારા જ્ઞાનની રીત અમારા આત્માને, તમે સત્તા અમારી શુદ્ધ છે, પવિત્ર છે, સિદ્ધ સમાન છે, તેમ જુઓ છો, આહા...હા...! રાગાદિને પુણ્ય-પાપમાં નાખી દો છો. એ આત્મા છે - એમ આપ કહેતાં નથી (અને) દેખતા નથી. અમારા આત્માને તમે આમ દેખો છો. આ...હા...હા...! તો જેમ ભગવાન દેખે એમ જો (પોતાના) આત્માને) દેખે તો સમ્યગ્દર્શન થાય. આહા...હા...! વાતો તો આવી છે અહીં આ, બાપુ ! આહા...!

આનંદઘનજી કહે છે - કૃષ્ણ કોને કહીએ ? 'કર્મ કૃષે તે કૃષ્ણ' (એટલે) કર્મને, રાગ-દ્વેષને કૃષી નાખે એટલે ખેલ કરીને નાશ કરી નાખે તેને કૃષ્ણ કહીએ. રામ કોને કહીએ ? 'નિજપદ રમે સો રામ કહીએ' (એટલે) પોતાના આનંદમાં રમે તેને રામ કહીએ, બાકી રાગ ને પુણ્યમાં રમે તેને હરામ કહીએ. આહા...હા...!

અહીં તો કુલ્યો-ફાલ્યો દેખાતો હોય બહારમાં ! મોટા મકાન પાંચ-પાંચ કરોડના ને દસ-દસ કરોડના ! દેખ્યું છે ને અમે તો બધું ! કેવું કહેવાય એ ? મૈસૂર. મૈસૂરમાં સાડા ત્રણ કરોડનું એક મકાન છે. સાડા ત્રણ કરોડનું...! એક રાજાનું હતું (એ) સરકારે લઈ લીધું. એટલે ખાલી પડ્યું હતું, તો જોવા ગયા હતાં. સાડા ત્રણ કરોડનું એક મકાન ! રાજા હતો પણ સરકારે એને ખાલી કરી (નખાવ્યું) - તારા તાબાનું નહિ, હવે છોડી દે ! રૈયતને આપ ! (પછી) છોડી દીધું. સાડા ત્રણ કરોડનું...! (રાજાને એમ થયું) હાય...! હાય...! મારી ચીજ આવી મેં બનાવી ને વઈ (ચાલી) ગઈ ! એ બચારો રડે...! એમ અનાદિ કાળથી પરવસ્તુ મારી છે એમ માન્યું છે, એટલે એ જ્યાં કાંઈક મોળી પડે કે કાંઈક ફેરફાર થાય ત્યાં રોવે...રડે...! આહા...હા...!

(અહીંયા કહે છે) 'દ્રવ્યમાં પ્રગટરૂપે કાંઈ દેખાતું નથી તેથી વિશ્વાસ વિના 'શું પ્રગટશે'....' વિશ્વાસ આવવો જોઈએ. અનંતા પરમાત્મા થઈ ગયાં છે. અનંતા આત્મામાંથી અનંતમા ભાગનાં અનંતા પરમાત્મા થઈ ગયાં છે. તું પણ પરમાત્મા થવાને લાયક છો ને પ્રભુ ! એટલો વિશ્વાસ તો લાવ ! અને વિશ્વાસ લાવતાં રાગ ને પુણ્ય-પાપનો વિશ્વાસ છોડી દે કે, એ કંઈ મારી ચીજ નથી ને મારામાં નથી. (વિશેષ કહેશે....) (શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)